

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Pretverlof, Rb. Haarlem 22 december 1998, OR-informatie 15 april 1999

Heerma van Voss, G.J.J.

Citation

Heerma van Voss, G. J. J. (1999). Pretverlof, Rb. Haarlem 22 december 1998, OR-informatie 15 april 1999. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/12249>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/12249>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Pretverlof

Het pretverlof valt als primaire arbeidsvoorwaarde niet onder het instemmingsrecht.

(Rechtbank Haarlem 22 december 1998, JAR 1999/57, artikel 26 WOR)

De Eenheid Zaandam van de Belastingdienst is een aparte onderneming in de zin van de WOR en heeft dus een eigen or. Sinds jaar en dag geldt binnen deze Eenheid een regeling voor 'pretverlof'. Jaarlijks kan de medewerker kiezen voor een extra vrije dag voor elke (op een werkdag vallende) verjaardag en voor een lokale festiviteit naar keuze, zoals derde Pinksterdag, Lappendag, Alkmaars Ontzet, ijsvrij etc. Het Hoofd van de Belastingdienst Zaandam was voornemens om deze regeling af te schaffen. De or kon zich hier niet in vinden. Hoewel het Hoofd van mening was dat de regeling niet valt onder het instemmingsrecht, wilde hij onnodige escalatie voorkomen en nam hij het besluit niet eenzijdig. Met de or werd afgesproken dat de Bedrijfscommissie voor de Overheid voor Rijk en Politie om bemiddeling en advies zou worden gevraagd.

Nadat een minnelijke schikking niet mogelijk was gebleken, adviseerde deze Bedrijfscommissie dat de or geen instemmingsrecht toekomt met betrekking tot het verjaardagsverlof, maar dat het deel van de regeling met betrekking tot lokale festiviteiten gelijk moet worden gesteld met een vakantieregeling als bedoeld in artikel 27 lid 1 onder (tegenwoordig) b WOR. De kantonrechter deelde deze mening echter niet. Hij oordeelde dat het hier ging om de vaststelling van het aantal vakantiedagen en niet om de voorwaarden waaronder en de tijdstippen waarop het pretverlof mag worden genomen.

In hoger beroep deelde de Rechtbank het oordeel van de kantonrechter. Artikel 27 WOR geeft een uitputtende opsomming van instemmingsplichtige ondernemersbesluiten. Dit is gedaan om te voorkomen dat tussen ondernemer, ondernemingsraad en vakbonden geschillen ontstaan over de bevoegdheden van de or. Een ruime uitleg van de elementen van die opsomming verdraagt zich daar volgens de Rechtbank niet mee. De taakverdeling die de wetgever voor ogen heeft gestaan, is dat de vakbonden primair onderhandelen over de arbeidsvoorwaarden en voor de verdere invulling ondernemer en or verantwoordelijk zijn.

Artikel 27 maakt instemmingsplichtig: regelingen die betrekking hebben op de wijze waarop de in het cao-overleg overeengekomen arbeidsduur wordt geconcretiseerd in werktijden en/of op de mate van vrijheid die werknemers wordt gegund bij het opnemen van het in hetzelfde overleg overeengekomen verlof.

De vraag of buitengewoon overleg kan worden verleend en zo ja, in welke gevallen, behoort tot de regeling van de primaire arbeidsvoorwaarden en is als zodanig (potentieel) voorwerp van onderhandelingen tussen ondernemer en vakverenigingen. Als de ondernemer door een regeling als die voor het pretverlof, de gevallen omschrijft waarin hij buitengewoon verlof toekent en wel zodanig dat iedere werknemer in feite aanspraak krijgt op een vaste hoeveelheid buitengewoon verlof, kan dat verlof het karakter verkrijgen van verkapte uitbreiding van het aantal vakantiedagen. Daarmee

wordt een dergelijke regeling echter geen werktijd- of vakantieregeling in de zin van de wet. Deze eenzijdige toekenning van een primaire arbeidsvoorwaarde heeft geen betrekking op de concrete invulling van de werktijden en evenmin op de vrijheid van werknemers bij het opnemen van verlof. Niets staat in de weg dat de vakbonden deze kwestie op de agenda van het cao-overleg plaatsen.

Commentaar

In deze uitspraak geeft de Rechtbank mijns inziens een onjuiste uitleg aan artikel 27 WOR. Het uitgangspunt van de door de wetgever primair beoogde taakverdeling tussen or en vakbond is op zichzelf wel juist: het cao-overleg regelt vooral de primaire arbeidsvoorwaarden, met de or worden de interne besluiten binnen de onderneming besproken. Dit neemt echter niet weg dat in de opsomming van artikel 27 WOR van oudsher geen strikt onderscheid wordt aangehouden tussen primaire en andere arbeidsvoorwaarden, gesteld al dat zo'n onderscheid volledig zou zijn te maken. In mijn opvatting valt iedere vakantieregeling onder het instemmingsrecht, ook als deze betrekking heeft op vakantiedagen die niet in het cao-overleg zijn vastgesteld. Niet voor niets is in artikel 27 WOR bepaald dat het instemmingsrecht niet geldt voor zover een kwestie reeds inhoudelijk in de cao is geregeld. Was er sprake van een scherpe afbakening van verantwoordelijkheden tussen vakbonden en ondernemingsraden, dan was die bepaling overbodig geweest. Het is ook mogelijk dat een vakbond in een cao een bepaalde kwestie tot in detail regelt en voor de or niets overlaat. En zo is het ook mogelijk dat een vakbond verdere regeling van een onderwerp (bijvoorbeeld het buitengewoon verlof) overlaat aan de or. De rechtbank gaat ook wel bijzonder ver, door alles wat een ondernemer onverplicht regelt, buiten het overleg met de or te willen houden, alleen omdat de vakbond een dergelijke kwestie eventueel op de agenda van het cao-overleg zou kunnen zetten, ook als deze dat niet doet of daar geen succes mee heeft. Wat wordt gepresenteerd als een bescherming van het cao-overleg, is dus in feite een bescherming van de vrijheid van de werkgever om buiten de ondernemingsraad om te kunnen beslissen over zaken waarover geen cao-afspraken bestaan. Te hopen valt dat de Hoge Raad zich nog eens over deze principiële vraag zal uitlaten.

Tegelijkertijd toont deze uitspraak ook dat wanneer ondernemer en or van mening verschillen over de vraag of een zaak niet onder het instemmingsrecht valt, het een goede gedachte is dat zij de kwestie gezamenlijk voorleggen aan de bedrijfscommissie. Weliswaar acht ik de uiteindelijke uitspraak van de rechtbank in dit geval minder bevredigend dan het wijze oordeel van de Bedrijfscommissie voor de overheid, maar dit neemt niet weg dat het nuttig is een dergelijk verschil voor te leggen aan een onafhankelijke derde.

Deze rubriek behandelt de belangrijkste jurisprudentie op or-gebied. De rubriek wordt beurtelings geschreven door mr drs Cees van Leeuwen, advocaat en specialist medezeggenschap bij Derks, Star Busmann, Hanotiau te Utrecht en prof. mr Guus Heerma van Voss, hoogleraar sociaal recht aan de Rijksuniversiteit Leiden.